

INTERNE GENEESKUNDE

SONDEVOEDING VIA EEN NEUSSONDE

IN DE THUISSITUATIE

Inleiding

In Nederland krijgen veel mensen tijdelijk sondevoeding via een neussonde. Vaak gaat het om mensen die ondervoed dreigen te raken als gevolg van ernstige maag-darmklachten of andere ziektes. Ook voor of na sommige operaties kan tijdelijke sondevoeding noodzakelijk zijn. In deze folder krijgt u meer informatie over het gebruik van sondevoeding per neussonde. U leest wat sondevoeding is, wanneer sondevoeding wordt toegediend via een neussonde, hoe een neussonde wordt ingebracht en hoe u ermee kunt omgaan.

Wat is sondevoeding?

Sondevoeding is dunne, vloeibare voeding die via een flexibel slangetje (sonde) in uw maag of de dunne darm komt. In de sondevoeding zit alle voedingsstoffen die u dagelijks nodig heeft, zoals koolhydraten, eiwitten, vetten, vitamines, mineralen en water. In sommige soorten sondevoeding zitten ook vezels, extra vetten of extra eiwitten.

Waarom krijgt u sondevoeding?

Uw arts schrijft sondevoeding voor als u door ziekte, een behandeling of een operatie niet voldoende kunt of mag eten. Om te voorkomen dat u gewicht verliest krijgt u sondevoeding. Als u teveel gewicht verliest kunt u ondervoed raken. Sondevoeding kan u helpen om op een goed gewicht te blijven. Ook als u ondervoed bent kan sondevoeding uw voedingstoestand weer verbeteren en u op een gezond gewicht brengen. Een goede voedingstoestand is nodig om in goede conditie te blijven.

Hoelang krijgt u sondevoeding?

Het is moeilijk te voorspellen hoe lang u sondevoeding krijgt. Dat ligt in de eerste plaats aan de reden waarom u sondevoeding nodig hebt. De tijd dat u sondevoe-

ding nodig hebt kan enkele weken tot maanden zijn. Soms houdt u uw hele leven sondevoeding. Bespreek met uw arts of diëtist of u naast de sondevoeding mag eten en drinken. Het kan ook voorkomen dat u tijdelijk alleen sondevoeding krijgt, bijvoorbeeld na een keel- of slokdarmoperatie.

Hebt u langdurig sondevoeding nodig? Dan kan het zijn dat uw arts in plaats van een neussonde voor een andere sonde kiest. Dit zijn de PEG of PRG – sondes, waarbij de sondevoeding toegediend wordt via een slangetje dat rechtstreeks door de buikwand in de maag zit.

Wat is een neussonde?

Een neussonde is een dun, flexibel slangetje dat via uw neus, keel en slokdarm naar uw maag of dunne darm loopt. Door dit slangetje krijgt u sondevoeding toegediend. Er zijn verschillende soorten en maten sondes, maar de meest gebruikte zijn ongeveer zo dik als de vulling van een balpen. Aan het uiteinde van de sonde zitten kleine gaatjes waar de voeding doorheen loopt. Een neussonde tot in de maag heet een 'neus-maagsonde'. Deze wordt het meest gebruikt.

Hoe brengt de verpleegkundige de neussonde in?

Voor het inbrengen maakt de verpleegkundige de sonde vochtig en soepel met een speciale gel of warm water. Hierdoor glijdt hij beter. Het invoeren van de sonde kan een vervelend gevoel geven maar meestal gaat dit zonder problemen. Als de sonde goed ligt, verwijdert de verpleegkundige het metalen voerdraadje. Zij plakt de sonde met pleisters vast aan uw neus of wang om te voorkomen dat deze verschuift.

Welke complicaties kunnen voorkomen?

- Soms beschadigd bij het inbrengen van de sonde het slijmvlies van de neus een beetje, waardoor u een bloedneus krijgt. Dit komt bijna nooit voor en is niet ernstig.
- Soms knikt een ingebrachte sonde dubbel of ligt deze op een verkeerde plaats. Zo nodig maken we een röntgenfoto, waarop de ligging van de sonde duidelijk te zien is.

Welke klachten kunt u hebben?

De eerste dagen na het inbrengen voelt u de sonde steeds zitten, vooral slikken geeft een vervelend gevoel. Na een paar dagen went u hieraan. Krijgt u andere klachten, overleg dan met de verpleegkundige van het voedingsteam wat er aan de hand kan zijn.

Hoe wordt de sondevoeding toegediend?

Sondevoeding via de neussonde kan op verschillende manieren worden toegediend. Dit kan per portie of druppelsgewijs zijn. Per portie houdt dit in dat u enkele keren per dag een bepaalde hoeveelheid voeding inspuit. Druppelsgewijze toediening betekent dat de voeding langere tijd druppel voor druppel door de sonde loopt met een voedingspomp. Dit kan de hele dag zijn, of alleen een bepaald deel van de dag of nacht.

Toediening per portie

Via een spuit kunt u de sondevoeding per portie toedienen. U kunt de spuit met een tussenstukje op de sonde aansluiten. Als de voeding is ingelopen, kunt u de spuit weer loskoppelen. Spuit na de sonde altijd door met water als u een portie voeding heeft toegediend.

Druppelsgewijze toediening

Via een voedingspomp kan de sondevoeding druppelsgewijs worden toegediend. Bij de voedingspomp hoort een pompset die de sonde met het pak sondevoeding verbindt. De snelheid kan met de pomp precies worden ingesteld.

Hoeveel sondevoeding krijgt u en hoe vaak?

Het is afhankelijk van uw situatie hoeveel sondevoeding u krijgt en hoe vaak. Als u naast de sondevoeding mag eten en drinken, krijgt u minder sondevoeding dan iemand die alleen maar sondevoeding krijgt. Uw diëtist overlegt met u wat de beste hoeveelheid voeding voor u is. U krijgt van haar ook een uitgebreide uitleg. Het voedingsadvies dat u krijgt is afhankelijk van uw situatie.

Hoe verzorgt u de sonde?

Het is belangrijk om de sonde goed te verzorgen. Hierdoor verlengt u de levensduur ervan. U voorkomt zo ook dat hij verstopt raakt. Daarom is het belangrijk dat u de sonde regelmatig doorspuit met water. Per keer kunt u hierbij ongeveer 20 tot 30 ml schoon lauwwarm water gebruiken. Dit moet u dagelijks vier tot zes keer herhalen. Vooral na het afkoppelen van de sondevoeding is het belangrijk de sonde met ruim water door te spuiten.

Belangrijk

Hygiëne

Goede hygiëne is heel belangrijk omdat de voeding in het pak, de sonde en de hulpstukken gevoelig zijn voor groei van bacteriën.

- Dichte verpakking sondevoeding kunt u buiten de koelkast op kamertemperatuur bewaren.
- Een geopend pak sondevoeding moet u binnen 24 uur gebruiken, daarna moet u de voeding weggoien.
- Laat sondevoeding nooit in de zon staan of lange tijd in een warme kamer.
- Let op de houdbaarheidsdatum.
- Was goed uw handen voordat u de sondevoeding toedient.
- Leg en alle materialen die u nodig hebt op een schoon oppervlak.
- Spuit de sonde na gebruik schoon met water en sluit hem daarna af met het daarvoor bestemde dopje.
- Zorg ervoor dat u het toedieningssysteem iedere 24 uur vervangt.

Mond en gebit

Als u naast de sondevoeding weinig tot niets meer eet, wordt er minder speeksel aangemaakt. Dit heeft een negatief effect op de gezondheid van uw mond en tanden.

Daarom is het volgende belangrijk:

- Poets twee tot drie keer per dag uw tanden.
- Spoel regelmatig uw mond met water.
- Meestal mag u nog wel wat drinken. Heeft u iets zoets gedronken, spoel dan uw mond ook na met water.
- Als u kauwgom mag gebruiken, is het kauwen hierop een goede manier om de speekselklieren te activeren en de mond vochtig te houden.
- Bescherm uw lippen en de huid eromheen tegen uitdroging met een vette crème of lippenbalsem.

Sondevoeding en medicijnen

Als u medicijnen gebruikt en u kunt deze niet goed doorslikken, dan kunnen de medicijnen ook via de sonde worden toegediend. U kunt het beste eerst met uw arts of apotheker overleggen hoe u dit moet doen en wanneer u de medicijnen het beste

kunt innemen. Vermeng de medicijnen nooit met sondevoeding. Moet u de medicijnen op uw nuchtere maag innemen, dan mag u pas een half uur later sondevoeding toedienen. Spoel de sonde na het geven van de medicijnen goed door met water. Medicijnresten kunnen de sonde namelijk makkelijk verstopen.

Vervanging van een neussonde

Het komt ook voor dat een sonde verstopt raakt en er geen voeding meer doorheen kan. Meestal kan een verstopping verholpen worden door de sonde door te spuiten met water of door de verstopte plek in het slangetje zachtjes te masseren. Als de verstopping niet kan worden opgelost, dan moet de verpleegkundige een nieuwe sonde bij u inbrengen. Dit gebeurt ook als u de sonde per ongeluk lostrekt of ophoest. Neem in deze gevallen contact op met de verpleegkundige van het voedingsteam of volg het advies op wat in de overdracht staat.

Tips bij sondevoeding thuis

- Bij warm weer kan het belangrijk zijn om extra vocht toe te dienen. Overleg met het voedingsteam hoe u dit het beste kunt doen.
- Controleer regelmatig uw gewicht; bijvoorbeeld één keer per week. Overleg met uw arts of diëtist als u gewicht verandert.
- Heeft u een neussonde, vervang dan de pleister waarmee de sonde op uw neus of wang zit vastgeplakt, om de twee dagen. Bij het vervangen verplaatst u de pleister om te voorkomen dat de sonde te lang op één plek drukt.
- Heeft u geen sondevoeding meer nodig, bel dan de leverancier die de pomp weer bij u ophaalt. Doe dit pas een paar dagen na het stoppen met sondevoeding om er zeker van te zijn dat u de pomp niet opnieuw nodig hebt.
- Bent u mobiel en wilt u iets gaan doen, dan kunt u de sondevoeding meenemen in een speciale rugzak. Als dit iets voor u is, overleg dit dan met de verpleegkundige van het voedingsteam of uw diëtist.
- Sondevoeding is soms nodig om uw voedingstoestand te verbeteren. Vaak krijgt u een betere conditie en zult u zich ook beter en actiever gaan voelen. Als u niet meer gewoon kunt eten en drinken en helemaal afhankelijk bent van sondevoeding, kunt u een aantal sociale problemen ondervinden. Praat over uw problemen met uw partner, vrienden en familie. Het kan ook helpen om met mensen te praten die, net als u, sondevoeding krijgen.

Heeft u nog vragen?

Heeft u vragen over uw sondevoeding, neem dan contact op met de verpleegkundigen van het voedingsteam of met de diëtist.

Contactgegevens

Voedingsteam, telefoonnummer (073) 553 28 22 of via email: voedingsteam@jbz.nl.
Afdeling Dietetiek, telefoonnummer (073) 553 20 19.
Polikliniek Maag- Darm- Leverziekten, telefoonnummer (073) 553 30 51.

Bij problemen buiten kantooruren kunt u de overdracht raadplegen.